

UCHWAŁA

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 2013 r.

w sprawie ustanowienia 17 września Dniem Sybiraka

§1

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd wszystkim Polakom zesłanym na Syberię i do Kazachstanu oraz odbywającym tam katorgę. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej upamiętnia tych, którzy tam zginęli, tych, którym udało się stamtąd mimo trudności powrócić do Ojczyzny oraz tych, którzy pozostali w miejscu swego zesłania, gdzie kultywują Polskość i ustanawia dzień 17 września Dniem Sybiraka.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Celem projektu uchwały jest złożenie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej hołdu wszystkim Sybirakom – Polakom, których w wyniku zbrojnych działań, poczynając od XVII wieku, zmuszono do długoletniego pobytu na „niehumanitarnej ziemi”.

Już uczestnicy wojen Rzeczypospolitej Obojga Narodów z Carstwem Rosyjskim w XVII wieku byli zsyłani na świeżo przyłączoną do Rosji Syberię. Jako pierwsza większa grupa w głąb Rosji zesłani zostali konfederaci barscy (ok. 10 tys. osób). W ich ślad poszli uczestnicy powstań narodowych: kościuszkowskiego, listopadowego (50 tys. osób), a w końcu styczniowego (40 tys. osób). Wśród zesłańców przeważały inteligencja i szlachta, które wniosły ogromny wkład w kulturę i cywilizację Syberii, podnosząc poziom gospodarki i kultury zamieszkałych tam Rosjan i wielu innych narodów. Na przełomie XIX i XX stulecia na Syberię zsyłani byli działacze konspiracji niepodległościowej, w tym Józef Piłsudski.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, po 123 latach niewoli, do kraju zaczęli napływać Polacy z różnych zakątków Rosji: zesłańcy, ale też emigranci zarobkowi, urzędnicy, kolejarze, żołnierze różnych jednostek wojskowych oraz jeńcy wojenni. Wszystkich łączyło to, że mieszkali, pracowali, walczyli lub byli uwięzieni na Syberii. Środowisko to wkrótce zaczęło się jednoczyć, w wyniku czego w 1928 roku powstał Związek Sybiraków. Jego zadaniem było kultywowanie pamięci o zesłaniach i szerzenie patriotyzmu. W bieżącym roku przypada 85. Rocznica powstania związku Sybiraków.

Druga wojna światowa przyniosła kolejny tragiczny rozdział w historii polskich Sybiraków. Wkroczenie Sowietów 17 września 1939 roku na wschodnie ziemie II Rzeczypospolitej przyniosło aresztowania, wcielenia do Armii Czerwonej oraz masowe deportacje Polaków na Syberię i do Kazachstanu (1.5 mln zesłanych osób), które miały na celu eksterminację Polaków poprzez pracę w niehumanitarnych warunkach. Obywatele polscy byli w barbarzyński sposób uprowadzani z domów, odzierani z godności, skazywani na katorgę, głodzeni, zmuszani do morderczego wysiłku i pozbawiani wszelkiej nadziei na powrót do kraju.

Po wojnie część Polaków wróciła do Ojczyzny. Kultywowanie pamięci o śmierci i cierpieniach Wschodzie było jednak zakazane. Dopiero w 1988 roku możliwa była reaktywacja Związku Sybiraków, który podobnie jak przed wojną szerzy prawdę historyczną o losach Polaków na Wschodzie. W bieżącym roku przypada 25. rocznica reaktywowania Związku Sybiraków.

Corocznie 17 września w rocznicę napaści rosyjskiej na Polskę odbywa się Dzień Sybiraka. Obchodzony jest on od 23 lat.

Ustanowienie Dnia Sybiraka mocą uchwały Sejmu RP przyczyni się do nadania tej tradycji szczególnej i podniosłej formy.

Ustanawiając Dzień Sybiraka należy pamiętać o tych naszych rodakach, którzy pozostali w miejscu swojej zsyłki. Na Syberii mieszka obecnie około 60 tysięcy osób deklarujących narodowość polską i znacznie więcej osób polskiego pochodzenia. Rzeczpospolita Polska powinna ich wspierać w trudzie o utrzymanie polskości i kultywowaniu polskiej kultury, a tym którzy do tego dążą – zapewnić repatriację.

Ustanowienie przez Sejm RP Dnia Sybiraka będzie wyrazem pamięci o naszych rodakach oraz o ich tragicznych przeżyciach – barbarzyńskich wywózkach, ekstremalnych warunkach życia w głębi Rosji, śmierci, cierpieniu, niewolniczej pracy oraz ciągłej walce o własną godność i utrzymanie Polskości.